

Leerachterstand. Leerachterstand. Leerachterstand. Je hoort haast niets anders als het over onderwijs gaat.

Ludo Heylen

“Stuur kinderen niet met een stempel “leerachterstand” de toekomst in! (Marcel van Herpen).

De jongste maanden worden we voortdurend geconfronteerd met uitspraken en krantenkoppen rond de opgelopen leerachterstand van onze kinderen/jongeren tijdens deze corona pandemie. Sommige spreken al van een historische achterstand, van een corona-generatie, ja zelfs een verloren generatie. En net daar wringt het schoentje. Mogelijk is de manier waarop er over deze generatie gepraat wordt nefast voor hun ontwikkeling. Deze stempel drukt echt wel op onze schoolgaande jeugd. "Als je kinderen van jongs af aan laat weten dat ze een achterstand hebben, gaan ze zich daar naar gedragen. Dat heeft geweldige beperkingen voor een ongelooflijk potentieel wat we verloren laten gaan¹."

Je zal meer een kind van nu zijn!

Ik citeer graag Yvonne Zandhuis die als directeur een brief schrijft naar de ouders en leerkrachten omdat ze zich ergert aan de negatieve berichtgeving over de leerachterstanden. Ze schrijft: "Je zal maar een kind van nu zijn, terwijl je elke dag ongelofelijk je best doet om alles voor elkaar te krijgen. In een ongewone situatie. In een wereld die totaal anders is en heel veel van je vraagt. Je zal maar een ouder zijn in deze tijd. Waarin je probeert alles rond te breien. Je werk, je gezin, je zorgen. (...) Je zal maar leerkracht zijn in deze tijd. En je alles geeft om alle kinderen erbij te houden, zorgt voor een gedegen en goed aanbod en in verbinding blijft met alle kinderen. En maar blijven motiveren, terwijl er geen één leerkracht het onderwijs is ingegaan om van achter een laptop kinderen te stimuleren, onderwijzen en te begeleiden. En dat je als leerkracht ervoor zorgt dat de kinderen die het echt nodig hebben toch op school terecht kunnen en dat je collega's deze kinderen (met de kinderen van ouders met een cruciaal beroep) met liefde opvangen in de noodopvang. Je zal maar opgroeien, leven, werken in deze tijd en dan alleen maar te horen krijgt dat het niet goed gaat komen met deze kinderen. Er moet extra les komen, er moet een plan komen waarin de kinderen "bijgespijkerd" kunnen worden etc. Ik zou mij kunnen voorstellen dat u als ouders nog eens extra in de kramp schiet, want we willen toch allemaal dat het goed komt met je kind². "

Leren gaat niet over vaste programma's afhandelen!

Het zijn ongewone tijden en daarin is niets evident maar dat is met ontwikkeling altijd zo een beetje. Ontwikkeling loopt niet volgens vaste plannen en patronen: ontwikkeling gaat met sprongen. Soms kan het erg snel gaan, soms traag. Dat was voor corona zo, en dat is nu zo. Maar nogal wat mensen denken dat kinderen/jongeren leren door een vast programma af te werken. Het lijkt hen levensnoodzakelijk dat er geen afwijkingen zijn van dit programma want dan komt het niet goed. Ze zien niet dat leren een uniek proces is waarbij elke kind/elke jongere zijn eigen weg aflegt en zijn eigen tempo heeft. Ze zien niet in dat kinderen/jongeren tijdens deze pandemie verschrikkelijk veel leren en unieke kansen krijgen om zaken op hun eigen manier aan te pakken. Ik hoor van nogal wat scholen mooie verhalen waarbij ze zeggen dat ze nu effectiever en beter lesgeven dan voor corona. Ze hebben geleerd veel meer te vertrouwen op de mogelijkheden van de kinderen/jongeren; ze hebben geleerd om de bijzaken van de hoofdzaken te scheiden en te focussen op de essentie. Wellicht zijn kinderen/jongeren daarmee beter voorbereid om toekomstige problemen aan te

¹ Radio interview met Marcel van Herpen, NPO radio 1 8 februari 2021.

² Yvonne Zandhuis, directeur van de Pater Jan Smitschool
(<https://www.facebook.com/tweemonds/posts/2889886567916092>)

pakken ook al hebben ze bepaalde inhoudelijke zaken niet gezien. Ze hebben immers geleerd wat te doen als het even moeilijk gaat.

Heb vertrouwen in onze leerkrachten (want ze zijn goed)!

Ook naar leerkrachten wordt er met weinig vertrouwen gekeken. Er wordt gepraat met woorden zoals “bijspijkeren”, “achterstand wegwerken” en “nu snel handelen”. Woorden die leerkrachten onder druk zetten: ze moeten er ‘nu’ iets aan doen. Zouden we niet veel beter leerkrachten de ruimte geven om te doen waar ze goed in zijn: met kinderen/jongeren werken en daarbij vertrekken vanwaar deze kinderen/jongeren staan. Laat ons toch meer vertrouwen uitspreken in onze leerkrachten. Laat hen bepalen wat te doen. Vertrouw op hun professionaliteit. Vertrouw erop dat ze weten waarmee ze bezig zijn en geef hen de ruimte om eigen plannen uit te werken. Dat vraagt dat we meer kijken naar middellange doelen dan wel naar korte termijndoelen. Waarom zouden we kinderen/jongeren over een periode van 2 jaren niet naar dezelfde competenties kunnen brengen als vorig generaties. Geef leerkrachten die ruimte.

Kansengroepen in beeld.

Vooraf kansengroepen dreigen nu uit de boot te vallen. Uiteraard zijn we blij met de aandacht voor deze doelgroepen. Maar laat er geen discussie over bestaan: we deden het ook voor corona op dit vlak niet goed. Corona heeft het beeld duidelijker gemaakt, heeft alles zichtbaarder gemaakt. Een aanpak om de doelgroepen echt gelijke kansen te geven vraagt meer dan aandacht voor “bijspijkeren”. We hebben immers een lange traditie met remediëren in Vlaanderen en ondanks alle inspanningen op dat vlak zien we de kansongelijkheid binnen ons onderwijs niet afnemen. Dat vraagt immers een totale aanpak waarbij kinderen/jongeren vanuit hun mogelijkheden worden aangesproken en niet vanuit hun tekorten. Het selectiesysteem binnen ons onderwijs selecteert bijna altijd op wat kinderen/jongeren niet kunnen eerder dan op wat ze wel kunnen.

Besluit

Uiteraard gaan zaken niet zoals we gewoon zijn. Dat ondervindt iedereen, elk dag opnieuw. Maar er is geen reden om daarom een hele generatie als problematisch te labelen. Want vroeg of laat gaat dit in de hoofden van onze kinderen/jongeren leven: zij zijn de achterstand-generatie, zij hebben veel gemist, zij zijn de misfits. Willen we dat wel? Helpt dat hen wel vooruit? Want wat gebeurt er met je als je een probleemgeval bent geworden?